

עיונים

סימן נ'

בהלכה

ערה

ומשא"כ בקידוש הלילה דהוה הקידוש ברכת המנוות א"ל לטעום מהיין, אלא מדהוכיח הגר"א מקידושא רצה הרי דסובר דאף קידושא רצה הוה ברכת המנוות כקידוש הלילה, ולכן שפיר הוכיח הגר"א דכי היכי דבקידושא רצה צעין למטעם מהיין ה"נ בקידוש הלילה, עכתו"ד הגרי"ז שם, הרי מוכח צעיל, דדעת הגרי"ז שם, דברכת היין בקידושא רצה הוה ממש כקידוש הלילה, ותרווייהו הוו רק ברכת המנוות, ולא חש לומר דבקידושא רצה איכא טעמא לחייב הטעימה מן היין, יותר מקידוש הלילה, הרי דבתרווייהו הוו דין הטעימה רק מנוה מן המוצחר [וכמ"ש צסי' רע"א סעיף יד] ודלא כמו שמפורסם משמיה דהגרי"ז דבקידושא מעכצת הטעימה אף ¹²³⁴⁵⁶⁷צדיעצד [שלא כקידוש הלילה] אלא גם בקידושא רצה, הוה הטעימה רק מנוה מן המוצחר וכקידוש הלילה.

המורם מכל האמור שהן אמנם שמפורסם משמיה דהגרי"ז שבקידושא רצה מעכצת הטעימה מן היין לכל המסובין, אמנם, אם מ"סברא" נראה דלא נקטינן כסברא זו וכמבואר באות א-ב, ואם מנז "הלכה והוכחה" הרי הוכיח הברכת אברהם מדברי הגר"א דלא סבר הכי וכמבואר באות ג', ואם מנז "קבלה" משמיה דהגרי"ז הרי שמועות סותרות לפנינו, ומאן מפיק מהו האמת.

והנה ראיתי מוצא [ברשימות שיעורים עמוד רנ"ו למסכת סוכה להגרי"ד סולובייק מבוסטון] בשם הגר"ח ז"ל חידוש גדול, שהיה פוסק תמיד שמי שאיחר ולא שמע את ברכת צופה"ג בקידוש הלילה

אע"פ ששמע ברכת היום לא יאלץ ידי חובתו וחייב לשמוע קידוש פעם שנית, ושיטתו היתה דברכת צופה"ג מעכצת צענא מנוה הקידוש ואינה ברכת הנהנין גרידא להתיר טעימת היין [ורק בהצדלה היה פוסק שמי שאיחר ולא שמע ברכת צופה"ג יוצא בברכת ההצדלה לחוד, דברכת צופה"ג אינה חלות ברכת הצדלה (ועיין צשו"ע הגר"ז סי' רנ"ו סעיף יח) עיי"ש דבריו, הרי לדעת הגר"ח מעכצ לאת ברכת צופה"ג בקידוש הלילה והיא חלק מברכת קידוש, והנה לפי שמועה ¹²³⁴⁵⁶⁷ו מהגרי"ז כפי שהוצאה בברכת אברהם ועוד, שברכת הנהנין אי אפשר לאת מצלי שיטעום מהיין איך נפסק שאף שלא טעם מהיין בקידוש [הלילה] יאלץ, הרי יוצא יד"ח ברכת צופה"ג שהיא ברכת הנהנין צלי טעימה, דכמו בקידושא רצה מחדש הגרי"ז דאי אפשר לאת ברכת צופה"ג בלא טעימה, ה"נ צלילה לא יוכל לאת ברכת צופה"ג צלי טעימה, אלא חזינן מהכא דאף ברכת צופה"ג אף שישודה ברכת הנהנין אפשר לאת אף צלי טעימה כיון שיוצא יד"ח רק משום מנוה קידוש, וכפי הסברא שהוצא לעיל, [אך עכס החידוש לומר שאם לא שמע ברכת צופה"ג בקידוש הלילה לא יאלץ יד"ח ולחלק בזה בין קידוש להצדלה הוא חידוש גדול ונריך תלמוד, ואולי אפשר לחלק בזה בין קידוש הלילה לקידושא רצה].

ולא צאחי להכריע בזה להלכה למעשה, וצפרט שהוא ענין שכבר דשו בזה רבים, אלא צאחי ללבן הענין כפי שעלה במאדמי.